CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny ***Formuła 2015***

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza
EWOP-R0-**100**-2305

DATA: **10 maja 2023 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 30 stron (zadania 1–27).
   Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora.
8. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na następnych stronach.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 1.

Rysunki. O zachowaniu młodej osoby



Tekst. O jednej z reguł wywierania wpływu na zachowania ludzi

Podobnie jak inne narzędzia wpływu[,] reguła niedostępności żeruje na naszej skłonności chodzenia na skróty. […] Z doświadczenia wiemy, że rzeczy trudne do uzyskania są zwykle cenniejsze od tych, które są dostępne bez żadnych ograniczeń […]. Dlatego też informacja o stopniu dostępności jakiegoś przedmiotu czy jakiejś możliwości może być łatwą do wykorzystania przesłanką oceny ich wartości. Źródłem oddziaływania reguły niedostępności jest więc prosty fakt, że na ogół mamy rację, kiedy traktujemy rzeczy mało dostępne jako cenne […].

R. Cialdini, *Wywieranie wpływu na ludzi. Teoria i praktyka*, Sopot 2016, s. 161, 259.

Zadanie 1.1. (0–1)

Sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Zachowanie młodej osoby zilustrowane na rysunkach jest przykładem postawy nonkonformistycznej.*

Argument – ……

……

……

Kontrargument – ……

……

……

Zadanie 1.2. (0–1)

Uzasadnij, że zachowanie młodej osoby zilustrowane na rysunkach nie jest przykładem działania reguły opisanej w tekście.

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

……

……

Zadanie 2.

O jednym ze zjawisk społecznych

Jednostki i grupy zajmujące niższe pozycje społeczne mają ograniczony dostęp do lepszego wykształcenia, pracy, opieki zdrowotnej i kultury. Dzieci pochodzące z tych grup narażone są na dziedziczenie niekorzystnego położenia. Ubóstwo przyczynia się do […] obniżenia poczucia wartości, poczucia deprywacji i niemożności zaspokojenia potrzeb życiowych, dezintegracji rodziny, rozwoju przestępczości, nierównego startu życiowego, pogorszenia stanu zdrowia, marginalizacji w życiu społecznym i kulturalnym. […]
Zmianę i możliwość nadrobienia deficytów najbardziej utrudniają im jednak nie warunki socjalne, a problemy emocjonalne: brak wiary w siebie, niskie poczucie sprawczości, bezradność, niedojrzałość, poczucie krzywdy, nieufność, brak wzorców, nieumiejętność systematycznego działania.

E. Dallemura, *Dziedziczenie* […], szansabialystok.pl

Zadanie 2.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy zjawisko opisane w tekście jest związane ze stratyfikacyjną funkcją rodziny. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……

……

……

……

Zadanie 2.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście wyjaśniono

A. mechanizm eskalacji konfliktów międzygrupowych.

B. zasady rozwiązywania problemów społecznych.

C. przyczyny wykluczenia społecznego.

D. mechanizm kontroli społecznej.

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**1.1.**	**1.2.**	**2.1.**	**2.2.**
	Maks. liczba punktów	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 3. (0–1)

O jednym z rodzajów społeczeństwa

Istotą [tego] społeczeństwa […] jest gospodarka rynkowa oraz masowe wytwarzanie dóbr materialnych przy użyciu maszyn i poza gospodarstwem domowym […], z czym wiąże się pogłębianie podziału pracy. […] Zwiększa się przestrzenna i społeczna ruchliwość ludzi. Pojawiają się zbiorowości społeczne nowego rodzaju: celowo konstruowane, oparte na normach prawnych i ogarniające jedynie część życia jednostek […]. Upowszechnia się umiejętność czytania i pisania oraz rośnie rola wykształcenia. Pojawiają się środki masowego przekazu […].

B. Szacka, *Wprowadzenie do socjologii,* Warszawa 2008, s. 106.

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście przedstawiono społeczeństwo

A. poprzemysłowe.

B. informacyjne.

C. industrialne.

D. tradycyjne.

Zadanie 4.

O nadawaniu imion wśród Łemków

Narodziny dziecka wiążą się nierozerwalnie z wyborem dla niego imienia. Jak podaje E. Wolnicz-Pawłowska[,] do XIX wieku większość imion […] miała pochodzenie chrześcijańskie, z dawnych imion słowiańskich ostały się głównie te, które zaakceptował Kościół jako imiona świętych i błogosławionych. […] Przed wojną nadal powszechne było nadawanie dzieciom imion figurujących w kalendarzu liturgicznym, gdy rodzice chcieli ochrzcić imieniem, które nie miało swojego świętego patrona, kapłan domagał się wyboru nowego imienia. […] Od lat siedemdziesiątych [XX w.] coraz częściej zaczyna się spotykać wśród łemkowskich dzieci imiona polskie, niespotykane wcześniej na Łemkowszczyźnie […]. Uroczyste nadanie imienia jest nierozerwalnie związane z ceremonią chrztu.

M. Pecuch, *Tożsamość kulturowa Łemków w zachodniej Polsce i na Ukrainie. Studium porównawcze*, Gorzów Wielkopolski 2009, s. 103–104.

Zadanie 4.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Informacja wskazana w przedostatnim zdaniu tekstu (o wypieraniu imion łemkowskich przez polskie) jest przykładem

A. akulturacji.

B. ksenofobii.

C. stygmatyzacji.

D. autochtonizacji.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

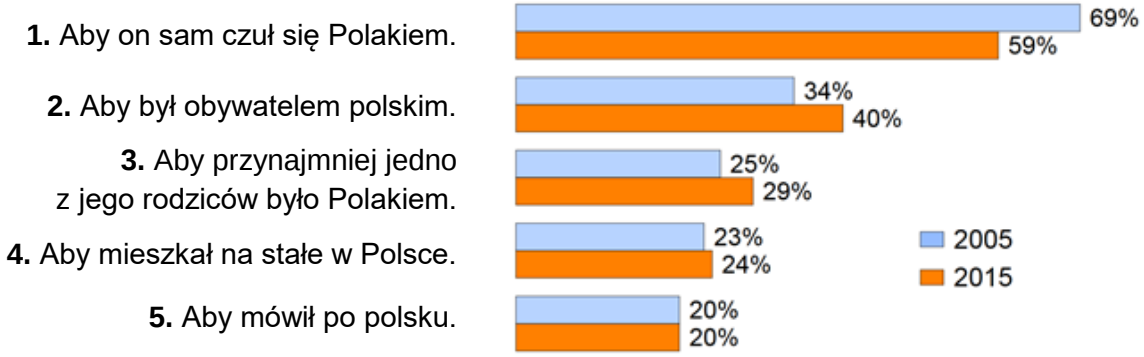
Zadanie 4.2. (0–1)

Dokończ zdanie – podaj nazwę właściwego Kościoła nierzymskokatolickiego.

Mniejszość, której dotyczy tekst, odbywała przedstawiony obrzęd na ogół w Kościele rzymskokatolickim obrządku bizantyjsko-ukraińskiego (zwanym też Kościołem greckokatolickim) lub w ……..…… .

Zadanie 5.

Wykres. Cechy konieczne, aby uznać kogoś za Polaka (5 najczęstszych wyborów badanych)



Badani mieli wybrać z podanej listy dwie cechy.

Na podstawie: *Tożsamość narodowa i postrzeganie praw mniejszości narodowych i etnicznych*, „Komunikat z Badań CBOS" 2015, nr 106, s. 6.

Zadanie 5.1. (0–1)

Na podstawie wykresu oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W każdym z badań większość respondentów wskazywała na kryterium autoidentyfikacji w kwestii uznawania kogoś za Polaka.	**P**	**F**
2.	W 2015 roku 24% respondentów wybrało cechę powodującą, że przedstawicieli Polonii nie można byłoby uznać za Polaków.	**P**	**F**

Zadanie 5.2. (0–1)

Rozstrzygnij, który z wyborów respondentów (spośród 1–5) należy uznać za wskazujący na poparcie politycznej koncepcji narodu. Odpowiedź uzasadnij.

Numer wyboru – ……

Uzasadnienie – ……..…….

……..…….

……..…….

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**3.**	**4.1.**	**4.2.**	**5.1.**	**5.2.**
	Maks. liczba punktów	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba punktów					

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 6. (0–1)

O uchodźcach w Kanadzie

Kanada, oprócz względów humanitarnych, traktuje przyjmowanie uchodźców jak inwestycję, także demograficzną: trzy czwarte syryjskich uchodźców nie skończyło osiemnastu lat, a dzieci szybko się integrują. Poprzednie doświadczenia pokazują też, że gdy przybysze okrzepną i nauczą się języka, korzystają z pomocy społecznej rzadziej niż statystyczny Kanadyjczyk. Wśród [nich] po dziesięciu latach pracę znalazło 86 procent, z czego jeden na pięciu założył własną firmę. Oczywiście integracja uchodźców nie jest zupełnie bezproblemowa. Rządowy zasiłek w miastach, gdzie koszty życia są większe, ledwo zaspokaja potrzeby dużych rodzin. W wielu miejscach […] miesiącami czeka się na kurs angielskiego, co z kolei odwleka moment znalezienia pracy.

Na podstawie: K. Wężyk, *Kanada. Ulubiony kraj świata*, Warszawa 2017, s. 78.

Rozstrzygnij, czy w świetle tekstu znajduje potwierdzenie teza o roszczeniowej postawie uchodźców. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……

……

……

……

Zadanie 7.

Tabela 1. Oceny działalności izb parlamentu dokonywane przez społeczeństwo polskie w 2019 i 2020 roku

		Wskazania respondentów według terminów badań (w %)														
		2019							2020							
Instytucja	Ocena	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	V	VI	VII	VIII	IX
Sejm RP	dobra	35	32	37	34	32	45	37	34	35	37	31	34	35	36	30
	zła	48	49	46	50	51	39	47	50	50	47	55	53	51	50	52
Senat RP	dobra	36	32	34	34	32	39	40	35	38	35	32	34	38	36	36
	zła	38	42	40	41	42	35	30	37	39	44	50	48	42	44	40

Tabela 2. Potencjalne elektoraty a ocena działalności Sejmu RP we wrześniu 2020 roku

Na listę którego ugrupowania będzie Pan(i) głosować w wyborach do Sejmu RP?	Ocena działalności Sejmu RP (w %)	
	dobra	zła
Prawo i Sprawiedliwość (koalicja Zjednoczonej Prawicy)	60	24
Koalicja Obywatelska	10	85
Lewica	8	80
Konfederacja Wolność i Niepodległość	14	71

Na podstawie: *Oceny działalności instytucji publicznych*, „Komunikat z Badań CBOS" 2020, nr 121, s. 1, 3 (w obu tabelach pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć").

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 7.1. (0–1)

Uwzględniając kwestię przynależności politycznej większości posłów na Sejm RP, wyjaśnij zróżnicowanie oceny działalności tej izby parlamentu ze względu na preferencje wyborcze respondentów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7.2. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących przedstawionych badań. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Między marcem a wrześniem 2020 roku odsetek złych ocen działalności Sejmu RP wzrósł o 5%.	**P**	**F**
2.	W ostatnim półroczu 2019 roku odsetek dobrych ocen działalności Senatu RP systematycznie wzrastał.	**P**	**F**

Zadanie 8. (0–1)

O koncepcjach genezy państwa

Opis 1. Powstanie państwa wiąże się z działaniem istoty nadprzyrodzonej.
Opis 2. Państwo jest następstwem podboju słabszych plemion przez plemiona silniejsze.

Na podstawie: zpe.gov.pl

Do każdego opisu koncepcji genezy państwa dopisz jej autora. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: Arystoteles, św. Tomasz z Akwinu, Tomasz Hobbes, Ludwik Gumplowicz.

Opis 1. – .....

Opis 2. – .....

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**6.**	**7.1.**	**7.2.**	**8.**
	Maks. liczba punktów	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 9. (0–1)

O jednej z form demokracji bezpośredniej

Artykuł 75. Konstytucji Włoch stanowi, iż na żądanie 500 tys. wyborców lub 5 rad regionalnych przeprowadzane jest […] [głosowanie], które może zadecydować o całkowitej lub częściowej abrogacji (uchyleniu) ustawy lub aktu prawnego mającego rangę ustawy.

A. Jamróz, *Demokracja współczesna. Wprowadzenie*, Białystok 1993, s. 29.

Podaj nazwę formy demokracji bezpośredniej opisanej w tekście.

……..…….

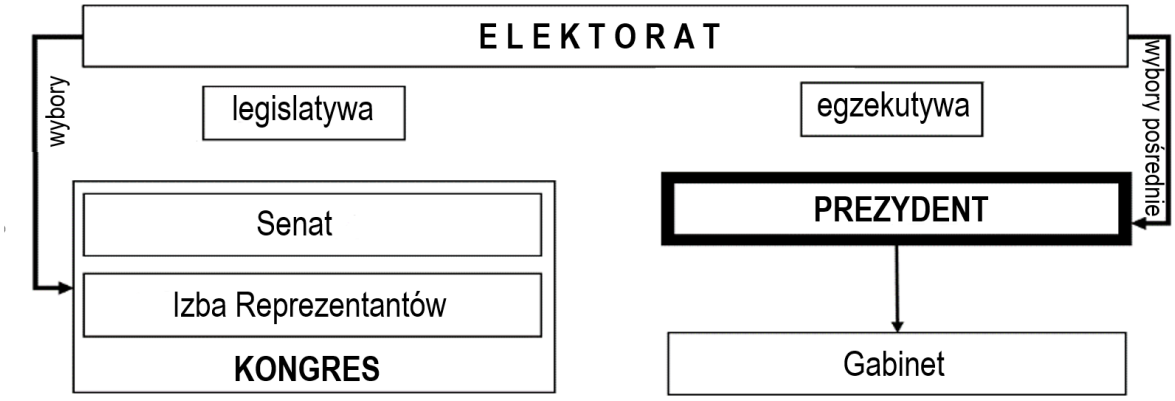
Zadanie 10.

Fragmenty konstytucji państwa 1.

Art. 6. Prezydent Republiki jest wybierany na 5 lat w wyborach powszechnych […].
Art. 8. Prezydent Republiki powołuje premiera. Decyzję o odwołaniu go z funkcji podejmuje w wyniku złożenia przez premiera dymisji rządu. Na wniosek premiera powołuje innych członków rządu i ich odwołuje.
Art. 9. Prezydent Republiki przewodniczy Radzie Ministrów.
Art. 21. Premier kieruje działalnością rządu. […] może przewodniczyć w zastępstwie Prezydenta Republiki Radzie Ministrów, na podstawie wyraźnego upoważnienia […].
Art. 50. W przypadku gdy Zgromadzenie Narodowe uchwali wotum nieufności […], premier składa Prezydentowi Republiki dymisję rządu.

Konstytucja […], Warszawa 2005.

Schemat. Egzekutywa i legislatywa na szczeblu federalnym w państwie 2.



Na podstawie: *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2017, t. II, s. 275.

Zadanie 10.1. (0–1)

Podaj nazwy państw, których systemów politycznych dotyczą przedstawione materiały.

Nazwa państwa 1. – ……....

Nazwa państwa 2. – ……....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 10.2. (0–2)

Uzupełnij tabelę – wyjaśnij, na czym polega różnica między przedstawionymi systemami politycznymi państw (1. i 2.) w każdym z podanych aspektów.

Sposób wyboru głowy państwa	
Struktura egzekutywy	
Odpowiedzialność polityczna egzekutywy	

Zadanie 11.

O jednym z systemów politycznych

[…] parlament jest najwyższym organem reprezentującym naród i sprawującym w jego imieniu wyłączną władzę – posiada on funkcję ustawodawczą i funkcję rządzenia państwem poprzez ustalanie jego polityki. Parlamentowi podporządkowane są inne organy państwa.

Nauka o polityce. Wybrane zagadnienia, red. S. Grabowska, Rzeszów 2015, s. 52.

Zadanie 11.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście został opisany system

A. prezydencki.

B. parlamentarno-gabinetowy.

C. parlamentarno-komitetowy.

D. parlamentarno-prezydencki.

Zadanie 11.2. (0–1)

Podaj nazwę państwa europejskiego, w którym funkcjonuje system polityczny opisany w tekście.

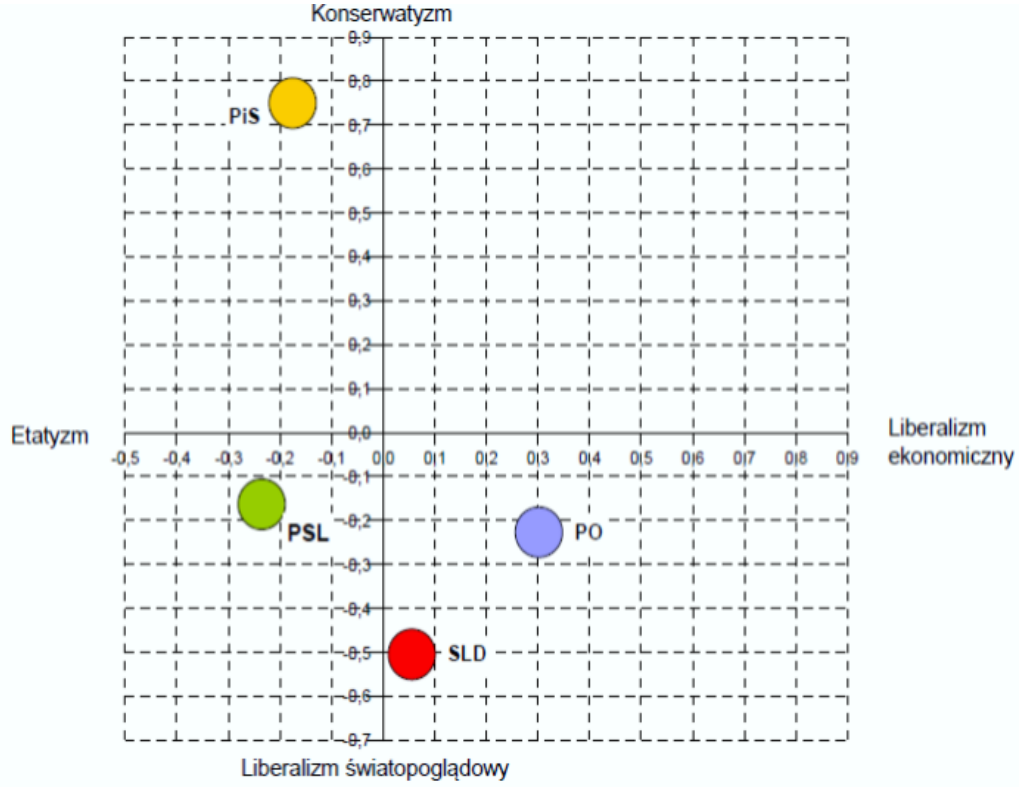
……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.	10.1.	10.2.	11.1.	11.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	2	1	1
	Uzyskana liczba punktów					

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 12. (0–1)

Elektoraty ugrupowań na osiach podziałów politycznych (2011 rok)



Elektoraty partyjne o istotnych kwestiach społeczno-politycznych, „Komunikat z Badań CBOS" 2011, nr 103, s. 18.

Na podstawie wykresu oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Elektoratem opowiadającym się za największym interwencjonizmem państwa w gospodarkę był elektorat PSL.	**P**	**F**
2.	Najbardziej zbliżone do siebie w kwestii światopoglądu były elektoraty PO i PSL.	**P**	**F**

Zadanie 13. (0–1)

Przepisy prawne z art. 154 *Konstytucji RP*

1. [**Organ 1.**] desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. […]
2. Prezes Rady Ministrów […] przedstawia [**organowi 2.**] program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania. […]

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2023 r.).

Podaj nazwy organów władzy centralnej w Rzeczypospolitej Polskiej oznaczonych w przytoczonych przepisach prawnych numerami 1. i 2.

Organ 1. – ……

Organ 2. – ……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 14.

Fragment projektu konstytucji (tzw. projekt obywatelski NSZZ „Solidarność” z 1994 roku)

Art. 67.1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, senatorom, Prezydentowi i Rządowi. Inicjatywę ustawodawczą posiadają także najbardziej reprez[en]tatywne związki zawodowe na zasadach określonych w ustawie.
2. Projekt może być wniesiony do Sejmu także w formie wniosku obywatelskiego, podpisanego przez co najmniej 200 000 wyborców. O ważności wniosku obywatelskiego rozstrzyga Trybunał Konstytucyjny.
3. Prawo wnoszenia poprawek do projektów ustaw w czasie rozpatrywania ich przez Sejm przysługuje wnioskodawcy, Rządowi i posłom.
Art. 68.1. Sejm może, ustawą podjętą bezwzględną większością głosów, na wniosek Rządu, upoważnić go do wydawania dekretów z mocą ustawy.

www.solidarnosc.org.pl

Zadanie 14.1. (0–2)

Wyjaśnij, na czym polegają różnice w zakresie inicjatywy ustawodawczej między rozwiązaniami z przytoczonego fragmentu projektu konstytucji a tymi określonymi w obecnie obowiązującej *Konstytucji RP*.

- ……
  ……
  ……
- ……
  ……
  ……
- ……
  ……
  ……

Zadanie 14.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w projekcie konstytucji, którego fragment przytoczono, przyznano Radzie Ministrów RP („Rządowi”) większe uprawnienia w zakresie tworzenia prawa, niż ma ona według obecnie obowiązującej *Konstytucji RP*. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……
……
……
……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	12.	13.	14.1.	14.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	2	1
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 15.

Fragment uchwały budżetowej

UCHWAŁA NR XXXIV/340/2018
[NAZWA 1. ORGANU SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO] Gietrzwałd*
z dnia 18 stycznia 2018 r.
w sprawie uchwalenia budżetu gminy Gietrzwałd na rok 2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym […] uchwala, co następuje:
§ 1.1. Dochody budżetu gminy w wysokości 34 009 309,24 zł, […] w tym z tytułu dotacji i środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 2 i 3 – 4 844 633,14 zł.
2. Na łączne dochody składają się dochody bieżące w wysokości 28 856 799,30 zł, w tym z tytułu dotacji i środków […] – 57 123,20 zł oraz dochody majątkowe w wysokości 5 152 509, 94 zł, w tym z tytułu dotacji i środków […] – 4 787 509,94 zł.
§ 2.1. Wydatki budżetu gminy w wysokości 38 843 553,75 zł. […] z czego:
a) wydatki bieżące w wysokości 28 815 238,15 zł […]
b) wydatki majątkowe w wysokości 10 028 315,60 zł […]
§10. Wykonanie Uchwały powierza się **[NAZWA 2. ORGANU SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO]** […].

edzienniki.olsztyn.uw.gov.pl

* Gietrzwałd – wieś w powiecie olsztyńskim, siedziba gminy Gietrzwałd.

Zadanie 15.1. (0–1)

Uzupełnij przytoczony fragment uchwały budżetowej – wpisz właściwe nazwy organów samorządu terytorialnego (1. i 2.).

Nazwa organu 1. – ……

Nazwa organu 2. – ……

Zadanie 15.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w uchwale budżetowej, której fragment przytoczono, założony jest deficyt budżetowy. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……...

……...

……...

……...

……...

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 16. (0–2)

Przepisy prawne z *Kodeksu postępowania karnego*

Przepis 1. […] orzeka w pierwszej instancji we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw przekazanych ustawą do właściwości innego sądu.
Przepis 2. […] rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie okręgowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę.
Przepis 3. […] rozpoznaje kasacje oraz środki odwoławcze i inne sprawy w wypadkach określonych w ustawie.

Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2023 r.).

Do każdego przytoczonego przepisu prawnego dopisz nazwę właściwego organu władzy sądowniczej w Rzeczypospolitej Polskiej.

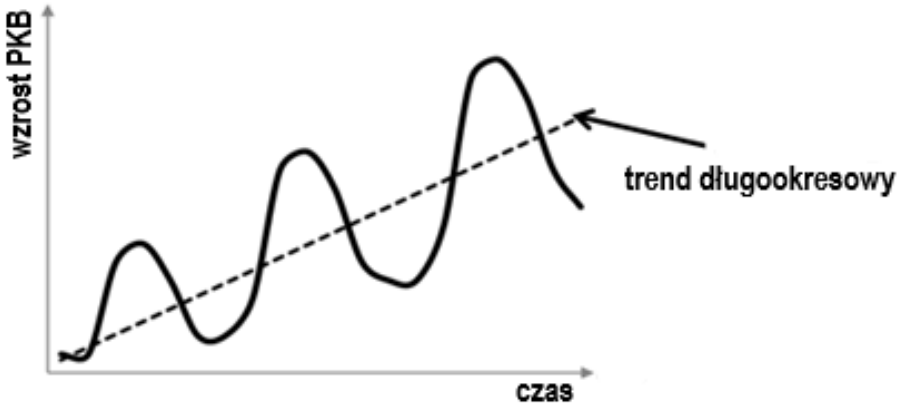
Przepis 1. – ……

Przepis 2. – ……

Przepis 3. – ……

Zadanie 17. (0–1)

Wykres. Jedno ze zjawisk gospodarczych



Na podstawie: www.naukowiec.org

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź (A. albo B.) oraz właściwe uzasadnienie (1. albo 2., albo 3.).

Przedstawiony wykres może posłużyć do wyjaśnienia zjawiska

A.	recesji,	ponieważ	**1.**	jej wielkość jest zależna od wzrostu produkcji.
B.	inflacji,		**2.**	w wieloletniej perspektywie jest ona rosnąca.
			3.	jest ona elementem cyklu koniunkturalnego w gospodarce.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.1.	15.2.	16.	17.
	Maks. liczba punktów	1	1	2	1
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 18. (0–1)

O systemie prawa

Inaczej więc niż na kontynencie prawo angielskie kształtowało się […] przez świadome nawiązywanie w orzecznictwie do prejudykatów, tj. wyroków sądowych, które zapadały poprzednio w analogicznych sprawach. […] Miało to dalekosiężne konsekwencje. […] Sędziowie nie potrzebowali odnajdywać jakiejś ogólnej normy prawnej, aby nią wyrok uzasadnić […].

K. Sójka-Zielińska, *Drogi i bezdroża prawa. Szkice z dziejów kultury prawnej Europy*, Wrocław–Warszawa–Kraków 2000, s. 41.

Podaj nazwę systemu prawa opisanego w tekście.

……

Zadanie 19.

Przepisy prawne z kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 180. § 1. Pracownicy przysługuje urlop macierzyński w wymiarze:
1) 20 tygodni – w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie; […]
§ 2. Przed przewidywaną datą porodu pracownica może wykorzystać nie więcej niż 6 tygodni urlopu macierzyńskiego.
§ 3. Po porodzie przysługuje urlop macierzyński niewykorzystany przed porodem aż do wyczerpania wymiaru, o którym mowa w § 1.
§ 4. Pracownica, po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 14 tygodni urlopu macierzyńskiego, ma prawo zrezygnować z pozostałej części tego urlopu i powrócić do pracy, jeżeli:
1) pozostałą część urlopu macierzyńskiego wykorzysta pracownik – ojciec wychowujący dziecko;
2) przez okres odpowiadający okresowi, który pozostał do końca urlopu macierzyńskiego, osobistą opiekę nad dzieckiem będzie sprawował ubezpieczony – ojciec dziecka, który w celu sprawowania tej opieki przerwał działalność zarobkową.
§ 5. Pracownikowi – ojcu wychowującemu dziecko przysługuje, w przypadku rezygnacji przez ubezpieczoną – matkę dziecka z pobierania zasiłku macierzyńskiego po wykorzystaniu przez nią tego zasiłku za okres co najmniej 14 tygodni po porodzie, prawo do części urlopu macierzyńskiego przypadającej po dniu rezygnacji przez ubezpieczoną – matkę dziecka z pobierania zasiłku macierzyńskiego.
Art. 182^3. § 1. Pracownik – ojciec wychowujący dziecko ma prawo do urlopu ojcowskiego w wymiarze do 2 tygodni […].

Dz.U. 1974, nr 24, poz. 141, z późn. zm. (stan prawny na 19 stycznia 2023 r.).

Opisy sytuacji

Joanna od czterech lat współpracuje ze znanym wydawnictwem edukacyjnym. Pisanie testów i kart pracy stało się dla niej jedynym źródłem utrzymania, a wykonywała to wyłącznie na podstawie zawieranych każdorazowo umów o dzieło. Joanna jest w ciąży i oczekuje narodzin swojego drugiego dziecka. Termin porodu się zbliża – Joanna postanowiła wystąpić o urlop macierzyński na 4 tygodnie przed przewidywaną datą porodu.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Adam pracuje – na podstawie umowy o pracę – jako urzędnik. Jego żona, po 15 tygodniach przebywania na urlopie macierzyńskim, postanawia wrócić do pracy na stanowisko dyrektora publicznej szkoły podstawowej w Łomży. Adam wykorzystał już przysługujący mu urlop ojcowski.

Zadanie 19.1. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Przytoczone przepisy prawne pochodzą z *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*.	**P**	**F**
2.	Ewentualna sprawa sądowa związana z przytoczonymi przepisami prawnymi toczyłaby się według norm postępowania cywilnego.	**P**	**F**

Zadanie 19.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy Joannie przysługuje prawo do urlopu macierzyńskiego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonych przepisów prawnych.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..

……

……

Zadanie 19.3. (0–1)

Rozstrzygnij, czy Adamowi – jako ojcu – przysługuje część urlopu macierzyńskiego niewykorzystana przez jego żonę. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonych przepisów prawnych.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..

……

……

……

……

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**18.**	**19.1.**	**19.2.**	**19.3.**
	Maks. liczba punktów	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 20. (0–2)

Fragment pisma procesowego

Kraków, dnia 10 maja 2020 r.

[1. Nazwa strony]
Aniela Abacka
ul. Akacjowa 46
32-071 Kamień
reprezentowana przez radcę
prawnego Bartłomieja Babackiego

Sąd Okręgowy w Krakowie
Wydział **[3. Nazwa wydziału]**
ul. Przy Rondzie 7
31-547 Kraków

[2. Nazwa strony]
Skarb Państwa – Wojewoda Małopolski
ul. Basztowa 22
31-156 Kraków

[4. Nazwa pisma] o zapłatę
wraz z wnioskiem o zwolnienie z kosztów

Wnoszę o zasądzenie na rzecz Anieli Abackiej kwoty 157 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, poczynając od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania za utracone prawo własności nieruchomości położonych w Krakowie.

Uzupełnij fragment przedstawionego pisma procesowego – wpisz właściwe nazwy.

1. Nazwa strony – ……

2. Nazwa strony – ……

3. Nazwa wydziału sądu – ……

4. Nazwa pisma – ……

Zadanie 21.

Fragment wyroku jednego z trybunałów z siedzibą w Strasburgu

[…] art. 5 ust. 1 Konwencji, który stanowi[,] co następuje:
„1. Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem […] zgodnego z prawem pozbawienia wolności osoby […] umysłowo chorej […]”.
[…] Skarżący twierdził, że umieszczenie go w domu pomocy społecznej stanowiło naruszenie art. 5 ust. 1 Konwencji. […] W szczególności, skarżący nie mógł swobodnie opuścić domu opieki. Tylko jego przedstawiciel ustawowy mógł wystąpić do kierownictwa zakładu o wydanie mu przepustki. […] Nieuprawniona nieobecność skarżącego w zakładzie zostałaby zgłoszona na policję. Z uwagi na to skarżący pozostawał pod całkowitą kontrolą domu pomocy społecznej.
[…] Z subiektywnego punktu widzenia pobyt skarżącego w domu pomocy społecznej powinien zostać uznany za pozbawienie go wolności, ponieważ skarżący nigdy nie wyraził

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

zgody na umieszczenie go w zakładzie opiekuńczym, nigdy też nie zwrócono się do niego o wyrażenie swojego zdania w tej kwestii. […]
Z TYCH WZGLĘDÓW TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE
1. Uznaje skargę za dopuszczalną;
2. Stwierdza, że nastąpiło naruszenie art. 5 ust. 1 Konwencji.

Sprawa Kędzior przeciwko Polsce (skarga nr 45026/07) – wyrok z 16.10.2012 r., trybunal.gov.pl

Zadanie 21.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy wyrok, którego fragment przytoczono, został wydany w sprawie naruszania praw i wolności człowieka zaliczanych do drugiej generacji. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……...

……...

……...

……...

……...

Zadanie 21.2. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wyrok, którego fragment przytoczono, wydał Europejski Trybunał Praw Człowieka, funkcjonujący w systemie ochrony praw człowieka Rady Europy.	**P**	**F**
2.	Konwencja, do której odwołano się w przytoczonym fragmencie wyroku, to *Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności* z 1950 roku, zwana często także *Europejską Konwencją Praw Człowieka*.	**P**	**F**

Zadanie 22. (0–1)

O organizacji międzynarodowej

Organizacja humanitarna i rozwojowa na rzecz dzieci. Jej celem jest pomoc dzieciom, m.in. w zakresie ochrony zdrowia, edukacji i w sytuacji klęsk humanitarnych.

Na podstawie: www.[…]

Podaj nazwę organizacji, której dotyczą materiały źródłowe.

……

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**20.**	**21.1.**	**21.2.**	**22.**
	Maks. liczba punktów	**2**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 23.

Informacje o podróżach

Informacja 1.: Angel jest obywatelem Hiszpanii. Chce odwiedzić przyjaciół w jednym z państw wyspiarskich Europy Zachodniej.
Informacja 2.: Anna jest obywatelką Polski pracującą w Brukseli. Wybiera się w podróż służbową do jednego z państw skandynawskich.
Informacja 3.: Henrik jest obywatelem Włoch. Wybiera się z wizytą do rodziny swego ojca mieszkającej w jednym z państw bałtyckich.

Fragment mapy politycznej Europy
(państwa będące celami podróży oznaczono na mapie odpowiednimi numerami)



Zadanie 23.1. (0–2)

Uzupełnij tabelę – do każdej informacji dopisz nazwę państwa będącego celem podróży oraz określ, czy to państwo jest członkiem Unii Europejskiej (zaznacz TAK albo NIE).

	Nazwa państwa	Członkostwo w UE	
Informacja 1.		TAK	NIE
Informacja 2.		TAK	NIE
Informacja 3.		TAK	NIE

Zadanie 23.2. (0–1)

Wskaż osobę, która po przybyciu do państwa będącego celem podróży zostanie poddana regularnej kontroli granicznej. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – osoba z informacji nr ……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Uzasadnienie – ……..……

……..……...

……..……...

Zadanie 24.

O Republice Chińskiej na Tajwanie

Pełniąca […] funkcję [prezydenta] od 2016 r., Tsai Ing-wen[,] jest przeciwna zbliżeniu z ChRL, a wśród członków jej ugrupowania (Demokratycznej Partii Postępowej) są zwolennicy proklamowania niepodległego państwa tajwańskiego. Formalnie rzecz biorąc, od 1949 r. do dziś na Tajwanie mamy bowiem do czynienia z Republiką Chińską, a ściślej z jej ostatnim skrawkiem […]. Dziś to Republika Chińska nie jest uznawana przez większość państw świata – choć równocześnie wiele z nich utrzymuje z Tajwanem relacje. Ale poniżej poziomu oficjalnego uznania, by nie drażnić Pekinu. Ten traktuje bowiem wyspę jako zbuntowaną prowincję, która musi wrócić do macierzy, choćby siłą.

P. Bernardyn, *Tajwański ból głowy*, „Tygodnik Powszechny" 2021, nr 26 (3755), s. 40.

Zadanie 24.1. (0–1)

Odnosząc się do cech państwa, sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Organizm polityczny, którego nazwę podkreślono w tekście, jest państwem*.

Argument – ……..……..

……..……

……

Kontrargument – ……..……..

……..……

……

Zadanie 24.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Terytorium, które ma podobny jak Tajwan status w prawie międzynarodowym, to

A. Cypr Północny.

B. Korea Południowa.

C. Sudan Południowy.

D. Macedonia Północna.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.1.	23.2.	24.1.	24.2.
	Maks. liczba punktów	2	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 25. (0–2)

O organizacji międzynarodowej

	Artykuł 5. Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich […] będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim[,] i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym […].
	Polityk i ekonomista, premier Norwegii w latach 2000–2001 oraz 2005–2013. W 2014 roku został Sekretarzem Generalnym organizacji, której dotyczy pierwszy wiersz niniejszej tabeli.

Dz.U. 2000, nr 87, poz. 970; pl.wikipedia.org

Uzupełnij zdania – wpisz: pełną polską nazwę organizacji (1.), rok (2.) oraz nazwisko polityka (3.).

Organizacja, której dotyczy pierwszy wiersz tabeli, to **(1.)** ……..…… ……..…… . Rzeczpospolita Polska została do niej przyjęta w roku **(2.)** …… . W 2014 roku Sekretarzem Generalnym tej organizacji został – przedstawiony w drugim wierszu tabeli – Jens **(3.)** ……..…….. .

Zadanie 26.

Przemówienie z 2008 roku – fragment tekstu i fotografia

Gdy zainicjowałem ten przyjazd, niektórzy sądzili, że prezydenci będą się obawiać. Nikt się nie obawiał. Wszyscy przyjechali, bo Środkowa Europa ma odważnych przywódców.
I chciałbym to powiedzieć nie tylko Wam, chciałbym to powiedzieć również tym z naszej wspólnej Unii Europejskiej, że Europa Środkowa, Gruzja, że cały nasz region będzie się liczył, że jesteśmy podmiotem. I my też wiemy świetnie, że dziś Gruzja, jutro Ukraina, pojutrze Państwa Bałtyckie, a później może i czas na mój kraj, na Polskę!

www.polskieradio.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/



magazyn.wp.pl

Obok polskiego polityka stoją w kolejności (od lewej) ówcześni:
prezydent Ukrainy W. Juszczenko, prezydent Gruzji M. Saakaszwili,
prezydent Litwy V. Adamkus, prezydent Estonii T.H. Ilves i premier Łotwy I. Godmanis.

Zadanie 26.1. (0–1)

Podaj imię i nazwisko polityka, który wygłosił przemówienie zaprezentowane w materiałach źródłowych.

……

Zadanie 26.2. (0–1)

Wyjaśnij kontekst przemówienia zaprezentowanego w materiałach źródłowych, odnosząc się do wydarzeń z 2008 roku.

……

……

……

……

Zadanie 26.3. (0–1)

Uzasadnij, odnosząc się do wydarzeń z 2014 roku, że część obaw wyrażonych w przemówieniu zaprezentowanym w materiałach źródłowych się potwierdziła.

……

……

……

……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	25.	26.1.	26.2.	26.3.
	Maks. liczba punktów	2	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Zadanie 27. (0–12)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

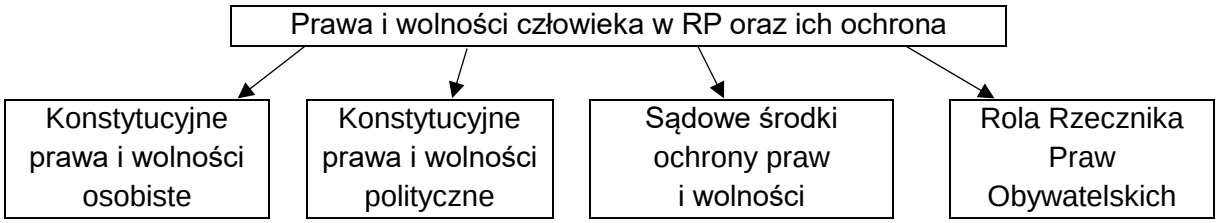
Temat 1.

Scharakteryzuj tryb wyboru, strukturę organizacyjną oraz funkcje Senatu RP.

Temat 2.

Scharakteryzuj prawa i wolności człowieka oraz środki ich ochrony w Rzeczypospolitej Polskiej, biorąc pod uwagę wyłącznie aspekty przedstawione na schemacie.

Schemat. System ochrony praw i wolności człowieka w RP – wybrane aspekty



Temat 3.

Przedstaw system instytucjonalny Unii Europejskiej – scharakteryzuj kompetencje wymienionych instytucji w dziedzinie prawodawczej, wykonawczej i sądowej oraz wskaż na wzajemne zależności między tymi instytucjami.

Przepisy art. 9. traktatu z Lizbony

1. Unia dysponuje ramami instytucjonalnymi, które mają na celu propagowanie jej wartości, realizację jej celów, służenie jej interesom, interesom jej obywateli oraz interesom Państw Członkowskich, jak również zapewnianie spójności, skuteczności i ciągłości jej polityk oraz działań.
Instytucjami Unii są:
– Parlament Europejski, […]
– Rada,
– Komisja Europejska (zwana dalej „Komisją”),
– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej […].
2. Każda instytucja działa w granicach uprawnień przyznanych jej na mocy Traktatów, zgodnie z procedurami, na warunkach i w celach w nich określonych. Instytucje lojalnie ze sobą współpracują.

Dz.U. UE 2007/C, 306/01.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

WYPRACOWANIE
na temat nr ……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

……

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**27.**
	Maks. liczba punktów	**12**
	Uzyskana liczba punktów	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
Poziom rozszerzony
Formuła 2015

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
Poziom rozszerzony
Formuła 2015

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
Poziom rozszerzony
Formuła 2015

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie:
https://www.instytutkorepetycji.pl/arkusze-egzaminacyjne/